

1. GAIA: “Obligaziozko erlazioa”

LABURPENA: I. Obligaziozko erlazioa. -1. Kontzeptua. -2. Obligazioaren ezaugarriak. -2.1. Obligaziozko erlazioaren erlatibotasuna. -2.2. Lotura juridikoa egotea. -2.3. Aldi baterako lotura izatea. -2.4. Ondarezkoa izatea. - II. Obligazioaren elementuak: zorra eta erantzukizuna. -III. Obligazio naturala. -1. Kontzeptua eta aurrekariak. -2. Obligazio naturaletatik obligazio moraletara.

ARAUDIA: KZeko 1.088., 1.096., 1.098., 1.099., 1.101. eta 1.911. artikulua.

I. OBLIGAZIOZKO ERLAZIOA: KONTZEPTUA ETA ELEMENTUAK

1. Kontzeptua

Obligazioa zer den zehaztea ez da erraza; esanahi juridikoa ez ezik, eduki soziala zein morala duen terminoa baita. Euskarri didaktiko honek, hala ere, obligazioa ikuspuntu juridikotik soilik aztertzen du, eta horretan sakontzeko asmoz eginda daude hurrengo orrialdeak.

Egungo Zuzenbide zibilean erabiltzen dugun ‘obligazio’ terminoaren esanahia zehazteko, Erromatar zuzenbideak erabiltzen zuena erabilgarria suertatzen da abiapuntu gisa (*Instituta* 3,13,1): *obligatio Zuzenbidezko lotura da, gure hiriaren legeen arabera gauza bat ematera behartzen gaituena*. Lehenengo definizio horren bertutez, obligazioak pertsonaren askatasun-eremua murrizten du, hark legearen aurrean jarrera jakin bat bere gain hartzen duen heinean. Obligazioaren edukia ez betetzeak ondorio larriak zekartzan Erromatar zuzenbide klasikoan: behartua obligazioaren onuradunaren menpe gera zitekeen, horrek hura preso edo esklabo egiteko aukera baitzuen, baita erailtzeko ere.

Obligazioak bere gain hartzen duenaren askatasun-eremua murrizten duelako oinarritzko ideia horrek iraun egin zuen denboran zehar. Baina, jada, Erromatar zuzenbide postklasikoan, obligazioa ez betetzeagatik ez zuen behartuak berak erantzuten, beraren ondareak baizik. Erantzukizuna, pertsonala izatetik ondarezkoa izatera pasatu zen, behartuaren bizitza edo askatasuna tartean sartu gabe. Egun ere, hala gertatzen da. Testuinguru horretan, argigarria da 1889ko Kode zibilak 1.088. artikuluan obligazioaren edukiari buruz ematen duen ideia: *toda obligación consiste en dar, hacer o no hacer alguna cosa*. Obligazioak, beraz, jarrera positiboa edo negatiboa dakar beti berekin: positiboa, zerbait ematea edo egitea; negatiboa, zerbait ez egiteko beharra. Obligazioaren ideiak, beraz, zordunaren ideia dakarkigu: obligazioa bere gain hartzen duena *zorduna* da, legearen aurrean.

Baina KZeko 1.088. artikulua zordunaren ikuspuntua soilik jasotzen du. Eta obligazio orok, zordunarekin batera, hartzekodunaren posizioa sorrarazten du: norbait zerbait ematera, egitera edo ez egitera behartuta badago (zorduna), beste norbaiten onurarako izango da (hartzekoduna). Horregatik, KZeko 1.088. artikulua ikuspuntu partziala osatzeko, honela definitu du PUIG I FERRIOLEk obligazioa: *la obligación jurídica supone siempre establecer una relación entre la persona hasta aquí considerada, el deudor, frente a otra persona, el acreedor, que ostenta el derecho a exigir en su propio interés o beneficio la conducta o deber de prestación que frente a él ha asumido el deudor u obligado*. Hartzekodunaren aipamena KZeko hainbat artikulutan agertzen da, izatez: emateko obligazioei dagokienez, 1.096.1 eta 2 eta 1.167. artikuluetan; egiteko obligazioen eremuan, 1.098.1 eta 1.161. artikuluetan; eta ez egitekoetan, 1.099. artikuluan.

Hala, bi posizio juridiko hauek eratzen dute obligaziozko erlazioa: zordunarena eta hartzekodunarena. Zordunak obligazioa betetzeko *beharra* du eta hartzekodunak, berriz, hori galdatzeko *eskubidea*. Zordunaren obligazioak eta hartzekodunaren eskubideak osatzen dute, beraz, obligaziozko erlazioa, eta obligazioa bera izango da zordunak bete behar duena. Obligazioa dagoelako existitzen da hura galdatzeko eskubidea.

2. Ezaugarriak

Azter ditzagun, segidan, obligaziozko erlazioaren ezaugarriak.

a) Erlatiboa

Obligaziozko erlazioa erlatiboa dela esaten denean, zordunaren eta hartzekodunaren artean soilik sortu eta garatzen dela azpimarratu nahi da. Horregatik esaten da erlatiboa dela, erlazioa osatzen duten aldeei bakarrik dagokielako. Beraz, arau orokor gisa, hartzekodunak bere eskubidea gauzatzeko zordunari soilik galda diezaioke horrek bere gain hartu duen obligazioa, eta, zordunak hartzekodunaren onurarako bete beharko du agindutako jarrera, positiboa zein negatiboa. Hala, obligaziozko erlazioak ez du hirugarrenen esfera juridikoan eragin zuzenik, hura *res inter alios acta* baita horientzat. Hala ere, gerta liteke obligaziozko erlazioaren barruan, zorduna hartzekoduna izatea eta hartzekoduna zorduna izatea, aldi berean. Biek izango dute, hala, obligazio bat betetzeko beharra eta bestearena galdatzeko eskubidea [adb: salerosketa kontratuan, eroslea eta saltzailea. Biak dira zordunak; bata gauza eman behar dio erosleari, eta horrek saltzaileari adostutako prezioa. Biak dira hartzekodunak, era berean, bata gauza ematea galda baitezake, eta besteak, prezioa ematea].

Edonola ere, aipatutako erlatibotasuna ez da erabatekoa, obligaziozko erlazioek maiz hirugarrenen esfera juridikoan eragina baitute, zuzenki

nahiz zeharka. Batzuetan, obligazioaren edukia bera hirugarren baten alde jarrera bat betetzean datza (hirugarrenaren aldeko kontratua, KZeko 1.257.2 art). Bestetan, berriz, obligaziozko erlazioaz baliatuta, hartzekodunak eskubide erreal bat eskuratzen du, eta horrek, jada, *erga omnes* eragina izango du hirugarrenen aurrean [adb: salerosketa kontratua obligaziozko erlazioa da, zordunaren eta hartzekodunaren artean eragin zuzena duena, hots, eroslearen eta saltzailearen artean. Baina obligaziozko erlazio hori dela-eta, erosleak erositakoaren jabetza-eskubidea eskuratzen du eta saltzaileak prezioarena, *erga omnes* eragina duen eskubidea, hain zuzen ere, besteak beste, errebindikazio-akzioarekin eta edukitza-akzioekin babestua dagoena]. Hona hemen, obligaziozko harremanen eta eskubide errealen arteko lotura, haiek horiek transmititzeko bide diren heinean.

b) Lotura juridikoa

Obligaziozko erlazioa, beraz, zordunak bete behar duen obligazioaren eta hartzekodunak hura galdatzeko duen eskubidearen batura da. Zordunak hartzekodunari zerbait eman behar dio, edo beraren alde zerbait egiteko edo ez egiteko beharra bere gain hartzen du (KZeko 1.088. art); hartzekodunak, zordunari obligazioa betearazteko eskubidea du, ondorioz. Hala, erlazioa juridikoa dela esaten dugunean, ordenamendu juridikoaren esku-hartzeaz ari gara. Zordunak obligazioa betetzen ez badu, hartzekodunak legearen babesa izango du, bere eskubidearen oinarrian, eta legeak zordunari obligazioa betearazteko bideak aurreikusten ditu (Kode zibila: IV. Liburua, I. Titulua). Obligazioa betetzea edo ez betetzea ezin da, beraz, zordunaren esku geratu (KZeko 1.115. art). Ordenamenduari esker, hark bere gain hartutako obligazioak balio juridikoa izatea bermatzen da, eta obligazioa juridiko bihurtzen; horren ondorioz, baita zordunaren eta hartzekodunaren artean sortutako lotura ere.

Hala, zordunak obligazioa bere borondatez betetzen badu, hori iraungi egingo da legearen begietan. Betetzen ez badu, hartzekodunak bere eskubidea egikari dezake eta zorduna betetzera behartu. Baina hartzekodunak ezingo du bere kabuz, legedia alde batera utziz, zorduna betetzera behartu. Organo judizialak erabili beharko ditu betetzea galdatzeko, bere eskubidea egikaritzeko ordenamenduak babesa emango baitio baldin eta ordenamenduak berak ezarritako bideak erabiltzen baditu. Dagokion prozedura judizialari jarraitu beharko zaio epaiaren bidez epaileek hartzekodunaren eskubidea behar den bezala bermatzeko. Epaiak zordunaren aurkakoa bada, horren ondarearen kontra joko dute epaileek, hartzekodunaren eskubidea dela medio, zordunak hartzekodunari zor diona dirutan 'kobratzeko'. Horixe azpimarratzen du, hain justu, KZeko 1.911. artikulua: *del cumplimiento de las obligaciones responde el deudor con todos sus bienes, presentes y futuros*.

c) Aldi baterako lotura

Eskubide erreal batzuekin gertatzen ez den bezala (zortasunek, zentsuek eta jabetza-eskubideak betirako irauteko joera dute), obligaziozko loturak aldi baterakoak dira, mugatuak. Hala zehazten du Kode zibilak: 1.089. artikulua obligazioaren iturriak azaltzen baititu, eta 1.156. artikuluan, berriz, hori iraungitzeko kausak. Hasiera eta amaiera dute obligaziozko erlazioek, beraz.

Bestalde, denborak obligazioetan betetzen duen funtzioari erreparatuz, obligazioak *berehalakoak* edo *iraunkorrak* izan daitezke. Lehenengoak, aldi berean sortu eta iraungi egiten dira, eta bigarrenak, berriz, denboran zehar luzatu egiten dira, obligazioa sortzen denetik iraungitzen den arte denbora-tarte bat igarotzen baita. Aurrerago jorratuko ditugu obligazio horien arazoak.

d) Ondarezkoa

Nahiz eta Kode zibilak ez duen, zuzenean behintzat, obligazioak ondarezkoak direla aipatzen, espainiar legegileak, Kodearen egiturari erreparatuta, hala ematen du aditzera. Izan ere, Kode zibilak lau Liburu ditu; lehenengoa pertsonaren zuzenbidea aztertzer mugatzen du eta beste hirurak, pertsonak izan ditzaketen ondarezko interesak arautzer. Beraz, zeharka bada ere, obligazioak ondarezkoak direla azpimarra dezakegu.

Ondarezko izaera hori hartzekodunaren eta zordunaren posizio juridikoak aztertzetik ere ondorioztatzen da. Hartzekodunak, esan bezala, zordunari bere gain hartu duen obligazioa betearazteko eskubidea du; *kreditu-eskubidea*, alegia. Kreditu-eskubidea, halaber, KZeko 336. artikulua arabera, ondasun higikortzat jotzen du espainiar legegileak. Hartzekodunaren kreditu-eskubidea, beraz, bere ondarearen parte da. Bestalde, zordunaren obligazioa, KZeko 1.088. artikulua arabera, hartzekodunaren alde zerbait ematean, egitean edo ez egitean datza, hots, ondasunak edo zerbitzuak transmititzean. Obligazioaren ondarezko izaera ere argia da. Hala, obligazioa eta kreditu-eskubidea, bakoitza bere osotasunean ikusita, ondarezkoak badira, obligaziozko erlazioak ere izaera hori duela ondoriozta dezakegu. Jakina da obligaziozko erlazioa bi elementu horiek osatzen dutela, biak elkarri lotuta, gainera: obligazioa eta hura galdatzeko kreditu-eskubidea. Ondasunak eta zerbitzuak transmititzeko bide naturala da obligaziozko erlazioa, eta egungo merkatuan oso hedatua dago.

II.-OBLIGAZIOZKO ERLAZIOAREN ELEMENTUAK: ZORRA ETA ERANTZUKIZUNA

Zergatik bete behar du zordunak bere gain hartutako obligazioa? Non dago betebeharraren horren oinarri juridikoa? Obligazioaren *izaera juridikoari* buruz, eta, horren ondorioz, obligaziozko erlazioaren izaera juridikoari buruz, bi ikuspuntuk izan dute, funtsean, pisu handiena: *ikuspuntu pertsonalista* eta *ondarezko ikuspuntua*.

Hasiera batean, bai Erromatar zuzenbide primitiboan baita Germaniar zuzenbidean ere, ikuspuntu pertsonalista izan zen nagusi. Zordunak obligazioa betetzeko beharraren oinarria hartzekodunak haren gain zuen boterean kokatzen zuten. Zordunak betetzen ez bazuen, hartzekodunak hura esklabo edo preso har zezakeen, baita erail ere. Hartzekodunak zordunaren pertsonaren gainean zeukan boterean kokatzen zen, beraz, zordunak obligazioa betetzeko zuen beharraren oinarria edo funtsa. Ikuspuntu hori ordezkatu zen, hala ere. Hartzekodunak zordunaren askatasunaren eta bizitzaren gainean zuen boterea galdu zuen, eta haren eskubidea zordunaren ondarea exekutatzei aukeran zehaztu zen. Zordunak betetzen ez bazuen, hartzekodunak haren ondaretik jasoko zuen bere kreditu-eskubidea asetzeko adina. Ondarezko ikuspuntua gailendu zen, beraz, denboraren poderioz. Bigarren tesi horren defendatzaile sutsuenek ziotenez, obligaziozko erlazioa hartzekodunaren eta zordunaren ondareen arteko harreman soilak zen, finean.

Bi muturreko ikuspuntu horietatik, erdibideko hainbat tesi jaio ziren. Guztietatik, bada aipagarria den bat: *zorrra* eta *erantzukizuna* obligaziozko erlazioaren elementutzat jotzen dituenak, alegia:

1) Zorra

Obligaziozko erlazioaren **alderdi pertsonalari** egiten dio erreferentzia elementu horrek. Izan ere, zorra zordunak bere gain hartu duen obligazioa betetzeko beharra da. Zordunak hartzekodunari zerbait 'zor' dio: zer edo zer eman, egin edo ez egitea dagokio eta hala bete behar du [zorrra Kode zibilak hainbat artikulutan aipatzen du, hain zuzen ere: emateko obligazioei dagokionez, 1.096. eta 1.097. artikuluetan; egiteko obligazioen eremuan, 1.098. artikuluan, eta, ez egiteko obligazioei bagagozkio, 1.099. artikuluan]. Hartzekodunak eskubidea du, horren ondorioz, zordunari jarrera hori bete dezan galdatzeko. Kreditu-eskubidea, alegia. Zordunak obligazioa betetzen ez badu, hartzekodunak judizialki galdatu beharko dio, posible bada. Zordunak betetzea posible ez bada (maiz gertatu ohi da), hartzekodunaren eskubidea eraldatuko da: obligazioaren objektu den jarrera ez du jasoko (ondasuna edo zerbitzua), baina, haren ordezkari, obligazioa ez betetzetik eratortzen diren kalte-ordainak jasoko ditu, epaiak zehaztuko duen neurrian (KZeko 1.101. art.).

2) Erantzukizuna

Zorrak obligaziozko erlazioaren alderdi pertsonalari egiten dio erreferentzia, eta erantzukizunak, berriz, **alderdi objektiboari** erreparatzen dio. Hala, zordunak obligazioa betetzen ez badu, hartzekodunak, duen kreditu-eskubidearen ondorioz, akzio judiziala bere esku izango du, zordunari bere gain hartu duen jarrera bete dezan galdatzeko. Betetzea ezinezkoa denean, ez betetzeak dirutan duen balioa kalkulatu da eta hartzekodunak kalte-ordain hori jasotzeko eskubidea izango du. Horregatik dio KZeko 1.911. artikulua zordunak bere ondare osoarekin erantzuten duela bere gain hartutako obligazioak betetzen ez dituenean. Erantzukizuna ondarezkoa soilik izango da, baina unibertetsala, hots; zordunak une horretan duenarekin eta etorkizunean izango duenarekin erantzun beharko du (*con todos sus bienes, presentes y futuros*). Itun bidez, hala ere, erantzukizun unibertsal hori ondasun zehatz batzuetan mugatu daiteke, adostasun argia bada zordunaren eta hartzekodunaren artean (HLko 140. art; KZeko 1.807. art), KZeko 1.255. artikulua baimentzen baititu itunok. Itun horrek ez du zordunaren erantzukizuna ezabatuko, mugatu baizik. Gainera, zordunaren hartzekodunek *subrogazio-akzioa* eta *errebokazio-akzioa* izango dituzte haien esku zordunaren ondaretik atera diren ondasunak berreskuratzeko beren kredituak asetzearren (KZeko 1.111. art). Akzio horiek aurrerago aztertuko dira.

Zorra eta erantzukizuna, beraz, obligaziozko erlazioa osatzen duten bi elementu dira. Posible da, hala ere, elkarren ondoan ez agertzea? Posible da zorra egotea erantzukizunik gabe eta alderantziz? Autoreek ezetz diote. Hona *Larenzen* hitz argigarriak:

“De acuerdo con la concepción actual, todo aquel que asume una obligación responde, en caso de incumplimiento, con todo lo que le pertenece. El que debe responde también. Cabe distinguir conceptualmente la responsabilidad de la deuda, del deber prestar, pero aquélla sigue a ésta como la sombra al cuerpo. El que asume una obligación no se hace cargo sólo de un deber jurídico-moral (lo que para algunos significaría muy poco), sino que corre el riesgo de perder su patrimonio (o una parte del mismo) por vía ejecutiva. De esta suerte la “responsabilidad” que acompaña a la “deuda” transmite a ésta una especie de gravitación”.

Hitzok EAGk berretsi ditu, 90-IV-2ko epaian:

“En el Derecho moderno es admisible la distinción entre deuda y responsabilidad, ya que la deuda y la responsabilidad son dos elementos institucionales del fenómeno de la obligación que no constituyen relaciones jurídicas autónomas y distintas; se es responsable porque se debe o se ha debido algo...”.

Ez dago, beraz, zor gabeko erantzukizunik (KZeko 1.822. artikulua aztertzen duen fidantzaren kasuak bermatzailea nolabait zordun bilakatzen du hartzekodunaren aurrean, KZeko 1.857.2. artikulua kasuan bezala; eta KZeko 1.825. artikulua hipotesian, oraindik ez

dira zorra eta erantzukizuna jaio), ezta erantzukizun gabeko zorrik, nahiz eta autore batzuen ustez, segidan aztertuko diren obligazio naturalak horren adibide diren.

III.-OBLIGAZIO NATURALAK ETA OBLIGAZIO MORALAK

Zenbait autoreren iritziz, badago erantzukizun gabeko zorra: *obligazio naturala*. Erromatar zuzenbidean sortu zen kategoria hori. Obligaziozko erlazioa esklaboei eta, oro har, ezgaiak ziren pertsonen egokitze erabili zuten (umeak, emakumeak... *alieni iuris*ak, oro har); izan ere, beren kontra, ezgaiak ziren heinean, akziorik aurkeztu ezin zenez, zordunak izan zitezkeen, baina, obligazioa ez betetzekotan, erantzule ez (*Digesto*, 46,1,16-4). Batzuek betetzen bazuten obligazioa, berriz, gero ezin zuten ordaindutakoa berreskuratu, zor ez zutela argudiatuz (*solutio retentio*).

Esklabotza eta guraso-boterea erromatar zentzuan desagertu zirenean, hots, obligazio naturalen kategoria sorrarazi zuten hipotesiak, pentsa zitezkeen kategoria bera ere desagertuko zela. Baina ez da hala izan. Egungo Kode zibilak aipamen zuzenik egiten ez badie ere, espainiar doktrinak eta jurisprudentziak ez dute kategoria hiltzat ematen. Tesi hori oinarritzeko, Kode zibilak arautzen dituen zenbait hipotesi aztertzen dituzte, zeinetan pertsona batek galdatu ezin zaion obligazioa edo zorra ordaintzen baitu. Kasu horietan, erromatar zuzenbidean gertatzen zen bezala, ezingo dute, zorra ordaindu eta gero, ordaindutakoa berreskuratu, zor ez zutela argudiatuz.

Aipatutako hipotesi horietako bat KZeko 1.306. artikuluan agertzen zaigu: “*Si el hecho en que consiste la causa torpe no constituyere delito ni falta, se observarán las reglas siguientes: 1º. Cuando la culpa esté de parte de ambos contratantes, ninguno de ellos podrá repetir lo que hubiera dado a virtud del contrato, ni reclamar el cumplimiento de lo que el otro hubiese ofrecido. 2º. Cuando esté de parte de un solo contratante, no podrá éste repetir lo que hubiese dado a virtud del contrato, ni pedir el cumplimiento de lo que se le hubiere ofrecido. El otro, que fuera extraño a la causa torpe, podrá reclamar lo que hubiera dado, sin obligación de cumplir lo que hubiera ofrecido*”. Hala, kontratua deuseza denean kausa zilegia ez delako, errua bi aldeek dutenean, ezingo diote bata besteari ezer ere erreklamatu, eta emandakoa ezingo dute berreskuratu. Errua bietariko batek bakarrik duenean, orduan, besteak izango du emandakoa berreskuratzeko aukera, eskainitakoa betetzeko beharrik gabe. Argi dago, beraz, kasu horri erreparatuz, kontratuaren kausa zilegia ez denean, obligazioa bera ez dela galdagarria. Hala ere, kausaren zilegitasun eza ezagututa aldeek aurrera jotzen badute, gerora ezingo dute emandakoa berreskuratu zilegitasun falta horretan oinarrituz. Ezagutzen ez duenak soilik (errurik ez duena, Kodearen hitzetan) errekuiperatuko du eman duena, eta oraindik eman edo egin ez badu, ez du beharrik izango.

Beste hipotesi bat, autoreen iritziz, KZeko 1.756. artikulua jasotzen du: “*El prestatario que ha pagado intereses sin estar estipulados no puede reclamarlos ni imputarlos al capital*”. Berriz ere, galdagarria suertatzen ez den zerbait ordaintzen bada, ezingo da gerora erreklamatu, norberak nahi duelako edo zor zuelako egin duela uste baita. Apustuen eta zori-jokoen eremuan, antzeko ikuspuntua agertzen du espainiar legegileak KZeko 1.798. eta 1.799. artikuluetan.

Hala ere, doktrinaren zati batek ez du, suposamendu horietan, obligazio naturalik ikusten, nahiz eta Kode zibilak hiru hipotesietan Erromatar zuzenbidean obligazio naturalei aurreikusten zitzairen efektu bera eman: emandakoa ezin berreskuratzea (*solutio retentio*). PUIG I FERRIOLEk azaltzen duen bezala, lehenengo eta hirugarren hipotesietan, espainiar legegileak kausa ez-zilegitzat duen unetik, kontratua, debekatutako apustua edo zori-jokoa deuseza da. Eta deuseza den heinean, ez du zorrik ezta erantzukizunik sortzen. *Solutio retentio*aren efektua aplikatzea legegilearen aukera soilik da, ez obligazio naturala existitzearen ondorioa. Eta bigarren suposamenduan, mailegua zor duenak itunduta ez dauden interesak ere ordaintzen baditu, ezingo du ordaindutakoa berreskuratu akatsa egon dela argudiatuz, bere ekintzekin hartzekodunarengan konfiantza bat sortu baitu interesen ordainketari dagokionez eta bere ekintzek zorduna lotu egiten dutelako. Hor ez dago akatsik. Autore horren ustetan, beraz, ezin dira hipotesi ezberdin horiek obligazio naturalen kategoriapean sartu horiek sorrarazten zuten efektu bera ematen dielako Kode zibilak, funtsa eta oinarria ez baita bera. Hipotesiok, hala, ez dira obligazio naturalak erromatarrek erabiltzen zituzten zentzuan.

Baina autore batzuek beste modu batean ezaugarritzen dituzte obligazio naturalak, gaur eguneko Zuzenbide zibilean. Beren zentzu primitiboa galtzen dute eta Erromatar zuzenbide postklasikoan zuten zentzua berreskuratzen dute: *betebehar moral bat zuten oinarri; ondarezko edukia zuten, eta betetzea akzio bidez galda zitekeen*. Frantziako eta 1865eko Italiako Kode zibilek hala jaso zituzten, izatez (1.235. eta 1.237. artikuluetan, hurrenez hurren). Egun, obligazio natural gisa ezagutzen ziren haiek **obligazio moral**tzat jotzen dira.

Espainiako Kode zibilak ez du, frantziarrak eta italiarrak duten bezala, inolako atalik obligazio moral horiei buruz. EAGren 32-X-17 eta 58-V-5eko epaiek, hala ere, ordenamendu espainiarrean sartzen dute obligazio moralaren kontzeptua: pertsona bati egotzi dakizkiokeen zenbait betebehar moralen oinarrian jaiotzen dira; denboraren poderioz, obligazio moral bilakatzen dira, eta, azkenik, galdagarria suertatzen den obligazio zibil bihurtu. Hala ere, PUIG I FERRIOLEk argi azpimarratzen du obligazio moral horietan zorra eta erantzukizuna ez direla agertzen. Ez dira benetako obligazio juridikoak, beste mota batekoak baizik. Ezin bada obligazio moral hori bere gain hartzen duena, judizialki, jarrera zehatz hori betetzera behartu, eta ez betetzeak ondarezko erantzukizunik ez badu, ez da obligazio juridikoa izango. Horrek ez du

kentzen ordenamenduak zenbait efektu juridiko ematea hipotesi horiei, hots, betebeharrak moral horren oinarrian ordaindutakoa ezin berreskuratzea, hartzekodunak 'gorde' egiten duelako (KZeko 1.901. art, *solutio retentio*; NFB 510. legea eta NJANren 93-III-25eko epaia). Hori da egungo ordenamenduak obligazio mota horiei eremu juridikoan ematen dien garrantziaren isla, alegia.

Hala ere, doktrinak, obligazio moralen kategoriari pisu gehiago eman nahian, galdagarritasun judiziala eta, horren ondorioz, ondarezko erantzukizuna atxiki egiten dio zenbait legezko hipotesiri: testamentugileak pertsona zehatz batzuen alde burututako konfiantzazko enkarguak betetzearren oinordekoak egindako promesa; edota iraungitako zor bat ordaintzeko zordunaren promesa, onuradunak onartuta (KZeko 1.935. art).

BIBLIOGRAFIA

- BELTRÁN DE HEREDIA Y ONÍAS, P.: *La obligación*, Madril, 1990.
- CANO MARTÍNEZ DE VELASCO, J. I.: *La obligación natural*, Bartzelona, 1990.
- DE CASTRO Y BRAVO, F.: *El negocio jurídico*, Madril, 1971.
- CRISTOBAL MONTES, A.: "La formulación dogmática de la obligación", *ADC*, 1990, 475. or. eta hurrengoak.
- DÍEZ-PICAZO, Y PONCE DE LEÓN, L.: "El derecho de obligaciones en la codificación civil española", *Centenario del Código Civil. Asociación de profesores de Derecho civil*, Madril, 1990, I, 707. or. eta hurrengoak.
- GIORGIANI, M.: *La obligación (La parte general de las obligaciones)*, Bartzelona, 1958.
- LACRUZ BERDEJO, J. L.: "Las obligaciones naturales", *Estudios de Derecho privado común y foral*, Bartzelona, 1992, II, 3. or. eta hurrengoak.
- MARTÍN PÉREZ, A.: *Comentarios al Código Civil y Compilaciones forales*, Madril, 1989, XV-1, 1. or. eta hurrengoak.
- PUIG I FERRIOL, L.: "La relación obligatoria", *Manual de Derecho Civil, II, Derecho de obligaciones. Responsabilidad civil. Teoría general del contrato*, Marcial Pons, Madril, 1996.

